

VEKKU!

Vettä on hyvä olla, kiehuvaan jäähdyttimeen, ja muuhunkin. Muutamat ihmiset väittävät, että tavallisesta vedestä tulee vähitellen arvokkaampaa kuin öljy!

Sadussa "Elämän vesi" kerrotaan, kuinka arvokasta vesi voi olla. Oletko jo lukenut sen?

Tässä kuvassa Venla noutaa vettä suurella ruukulla. Mutta useampiakin ruukkuja on! Montako ruukkua löydät tältä sivulta, ja montako muualta tästä lehdestä? Etsipä hyväksi loppuksi pikkuinen tonttu, joka on ovelasti kätkeytynyt tälle sivulle?

(Ratkaisut voit tarkistaa sitten sivulta 21.)

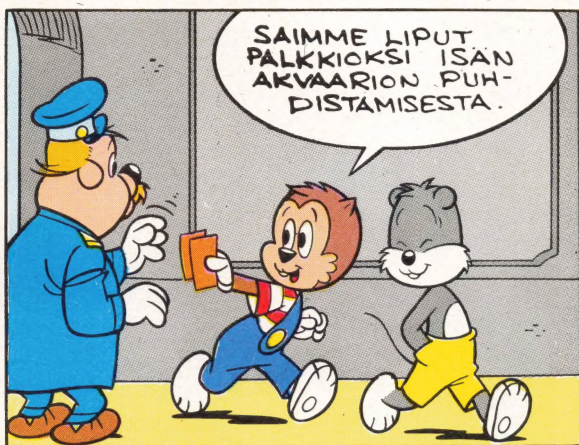

VEKKULI

SALAMATKUSTAJAT

MERIMUSEO

HEI, TE SIINÄ!...
MITÄS TE OI-
KEIN AIOTTE?

TÄÄLLÄ EI HAR-
RASTETA ILKIVALJAA,
ETTÄS TIEDÄTTE!

MUTTA...EMMEHÄN
ME OLE TENNEET
MITÄÄN...

ÄLKÄÄ
YRITTÄKÖ
ESITTÄÄ
VIATTOMIA!
HAA!

SAATTE
KYMMESEN MI-
NUUTTIA POISTU-
MISAIKAA!

SEHÄN ONNISTUI!
YLI ODOTUSTEN!
IHAN TÄSSÄ TULEE
VATSA NAURUSTA
KIPEÄKSI!

LUIKKIVAT TIE-
HENSÄ NOLOINA
KUIN UITETUT
KOIRAT!

JA NYT MEILLÄ ON
VAPAA TIE, KAVE-
RIT! MISTÄ
ALETAAN?

KATSELLAAN ENSIN
YMPÄRILLEMME.
Kyllä tässä jotain
keksitään!

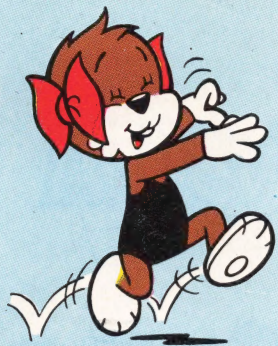

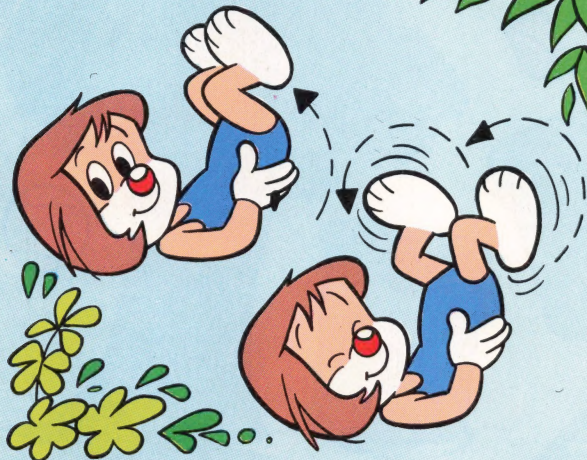
ALA PÄIVÄSI VOIMISTELLEN

Se, joka kulkee unissakävijän tavoin elämän halki, ei näe mitään, ei kuule mitään eikä kerta kaikkiaan koe mitään. Hän on yhtä väsynyt aamuin illoin.

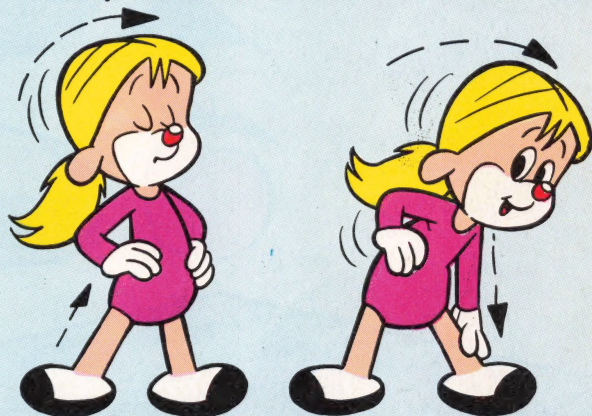

Mutta me, sinä ja minä, tiedämme mitä pitää tehdä! Me hyppäämme nopeasti vuoteesta ja vähän voimistelemme että pääsemme aamulla käyntiin. Tässä on sinulle kolme helppoa liikettä, joilla voit aloittaa:

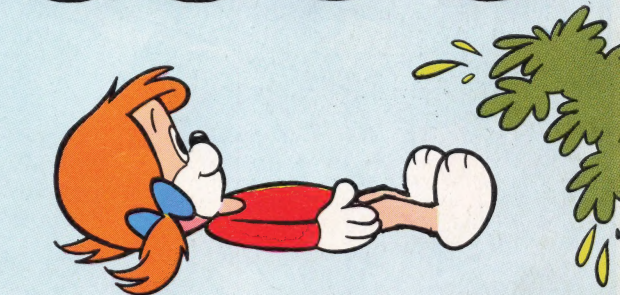
"Pyöräily"

Asetu selin makuulle ja tartu molemmiin käsin lantioihisi. Kohota jalat ja lantio ylös samalla kun tuet olkavarsiasi lattiaan. Polje nyt minkä jaksat! Tämä harjoitus karistaa nopeasti ruumiista viimeisetkin unet ja tekee pirteäksi kuin peipposen!

"Jousi"

Seiso suorana kuin kynttilä, jalat vähän harallaan ja kädet lanteilla. Tee sitten taiputuksia vuoroon vasemmalle, vuoroon oikealle. Yritä päästä niin syvään kuin suinkin!

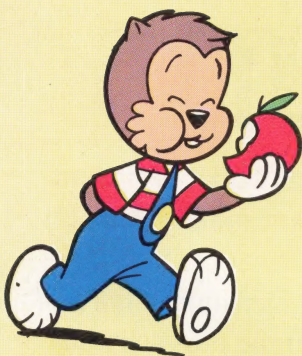

"Istuilu"

Asetu selin makuulle polvet vähän koukussa. Nouse sitten istumaan — ilman että otat tukea lattiasta — ja yritä tavoittaa varpaankärjet sormenpäilläsi. Se tuntuu vatsalihaksissa!

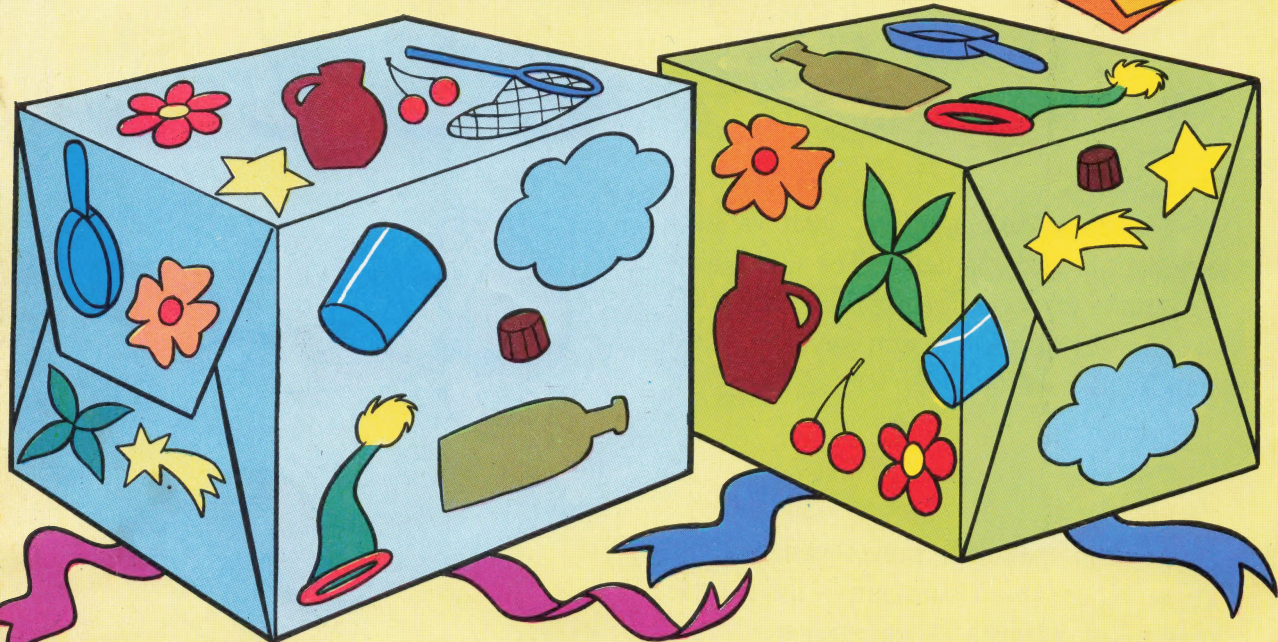

PIENIÄ PÄHKINÖITÄ

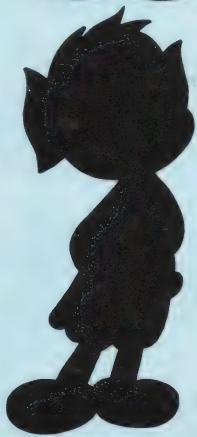
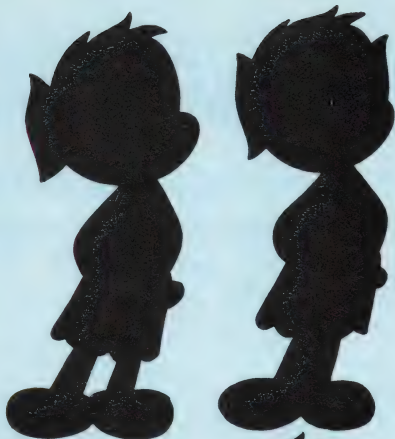
Tässä näet muutaman kapistuksen, jotka kuuluvat parittain yhteen. Niinkuin nyt omena ja puu. Yritäpä yhdistää parittain nuo kaikki muut! Jos selviät 60 sekunnissa, olet koko etevä!

Nämä kaksi pakettia on kääritty hauskaan käärepaperiin. Kaikkia kuvioita on yksi

kummassakin kääreessä . . . paitsi yhtä. Mikä kuvio se on?

Onko tässä sama Venla kuuteen kertaan? Melkein, muttei aivan. Vain yksi varjo on tarkalleen samanlainen kuin Venlan kuva. Mikä varjo se on?

(Ratkaisut voit katsoa lopuksi sivulta 21.)

Turre tahtoo takaisin koppiinsa, mutta tie on täynnä esteitä. Yritä sinä auttaa Turre kotikoppiin ja tutki samalla mitkä kuusi kapis-

tusta ovat tässä kuvassa ikäänkuin eksyneet väärään ympäristöön!

VAIN TAVALLISTA VETTÄ...

Elämä syntyi kerran vedessä, ja ilman vettä Maa olisi yhtä eloton kuin Kuu. Vesi on tärkeää — vesi on oikeata ihme-ainetta.

Aurinko paistaa mereen, joka silloin lämpe-
nee ja haihduttaa vesihöyryä. Höyry nousee
ylöspäin, ja siitä tulee pilviä, jotka purjehti-
vat maalle päin. Pilvet jäätyvät, höyry

muuttuu taas vedeksi ja lankeaa sateena
maahan. Jos on oikein kylmä, vesihöyrystä
tuleekin lumihitaleita.

Vesi jäätyy pakkasella kivikovaksi jääksi. Jos panet jäänpalasia kattilaan ja kattilan lämpenemään liedelle, jää sulaa taas takaisin vedeksi.

Sitten vesi alkaa kiehua. Silloin siitä alkaa nousta vesihöyryä — samaan tapaan kuin merelläkin — höyry kun on ilmaa keveämpää.

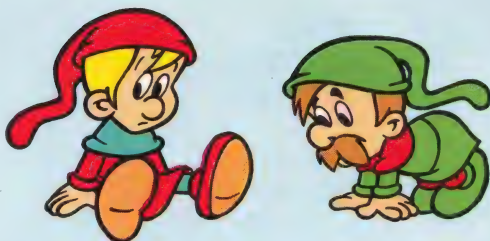
Melkein kaikissa elintarvikkeissa, puussa, jopa kivissä on vettä. Kun perkaat puutarhamansikoita, maljan pohjalle kertyy kohta hyvää, makeata mehua. Se on melkein pelkkää vettä. Ja kun keität mitä tahansa kattilassa, missä on kansi päällä, niin keitinvedestä kohoava höyry tiivistyy kannen sisäpintaan vedeksi.

Kirkas, raikas vesi on paras janonsammutin. Jos juomme paljon vettä joka päivä, voimme hyvin ja pysymme terveinä. Tiesitkö muuten, että sinä (ja sen puoleen kaikki muutkin ihmiset) olet suurimmaksi osaksi pelkkää vettä?!

Klapi-Kaapo ja tontut

Muiden halonhakkaajien kera nuotiotulen ääressä istuessaan Klapi-Kaapo oli enimmäkseen hiljaa ja kuunteli, kun muut kertoivat tarinoita metsän pikkuväestä, peikoista, tontuista ja maahisista. Kertomukset olivat milloin surumielisiä, milloin hilpeitä — usein kuitenkin jännittäviä.

Kaapo ei toki uskonut näihin tarinoihin, mutta hänestä oli yhtä kaikki mukava kuunnella, koska niissä puhuttiin usein köyhistä ihmisistä jotka metsänväki pelasti pinteestä.

— Ajatella, jos minuakin kerran elämässä noin onnistaisi. Ehkäpä metsässä kuitenkin tosiaan asuu pikkuväkeä, mietti Klapi-Kaapo vaeltaessaan eräänä aamuna metsään työhön.

— Mutta minä olen jo niin vanha, että hä-

din tuskin jaksan kirvestä nostaa . . . enkä ole vielä ikänäni nähnyt yhtään peikkoa saati maahista. Ei kai moisia tarinoita voi vakavasti ottaa.

Myöhemmin samana päivänä köyhä puunhakkaajamme seisoi katsellen valtavaa, ikivanhaa puuta. Alkoi jo hämärtää, ja Kaapon oli pidettävä kiirettä ehtiäkseen kaataa puun ennen pimeän tuloa. Mutta jo pelkkä ajatus, että noin kaunis puuvanhus pitäisi kantaa, teki oikein pahaa.

— Olet vanha niin kuin minäkin, Kaapo mutisi. Ja nyt ovat päiväsi luetut, puuparka! Klapi-Kaapo kohotti kirveensä, mutta äkkiä kuului jostain pieni ääni:

— Anna olla! Jätä kotimme rauhaan, niin me korvaamme sinulle kymmenkertaisesti.

Kaapo juoksi puun ympäri muttei nähnyt ketään. Hän kohotti kirveensä toistamiseen, mutta taas sama ääni sanoi:

— Älä riko meiltä kotia! Anna puumme kasvaa!

Ja suureksi hämmästyksekseen Kaapo huomasi rivin punaisia myssyjä pistävän esiin puunkolosta. Ja myssyjen alta kurkistelivat uteliaat kasvot.

— Menninkäisiä?? Onko teitä todella olemassa? huudahti ällistynyt Kaapo, ja pikku olennot nyökkäsivät innokkaasti.

— Totta kai me olemme olemassa, näethän sen itsekkin. Ja sinut me tunnemme oikein hy-

vin. Sinä olet hyvä ihminen, ja me tahdomme auttaa sinua. Mutta ole kiltti ja säästä vanha puumme. Tässä me olemme aina asuneet, ja tähän haluamme jäädä.

Hymyillen Kaapo laski kirveensä ja sanoi:

— Enhän minä toki halua teiltä kotia riistää. En vain tiennyt, että tässä puussa asui joku. Eipä tässä muu auta kuin etsiä uusi puu, jotta kerkiän tässä vielä halkoja tehdä.

Silloin tontut nauroivat ja sanoivat:

— Sen joka on meille kiltti ei enää koskaan tarvitse nähdä vaivaa elantonsa eteen. Mene sinä vain kaikessa rauhassa kotiin viettämään vanhuudenpäiviäsi.

Kaapo syleili tonttuja ja lähti iloisena kotia kohti. Ja kuinka ollakaan, talonsa edustalta hän löysi kaksi hienoa halkopinoa! Samoin kävi seuraavana päivänä, ja sitä seuraavana. Ja näin jatkui koko Kaapon loppuelämän ajan, eikä hänen enää koskaan tarvinnut palata raskaaseen työhönsä.

Ja aina kun nuotion ääressä kerrotaan tarinoita, hymyilee Kaapo itsekseen ja ajattelee hyvillä mielin kaikkea tapahtunutta.

VEITIKAT
NOUSEVAT MAIHIN!

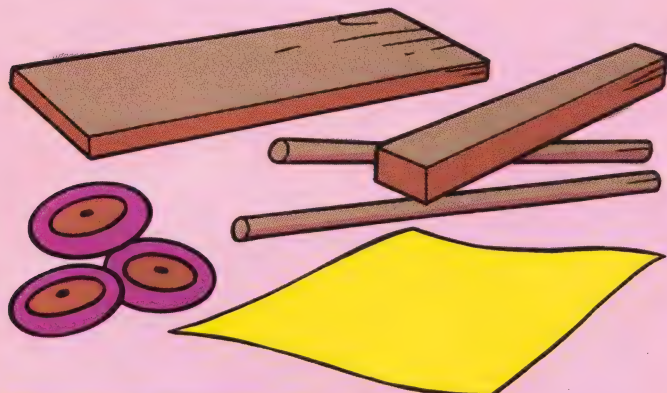

TEE ITSELLESI KIIPAPURJEHTIJÄ!

Tarvitset laudan (paksuus 0,5 cm, leveys 10 cm, pituus 30 cm), puunpalasen (paksuus ja leveys 2 cm, pituus 25—30 cm), kaksi pyöreätä puikkoa (paksuus n. 1 cm, toisen pituus 30 cm, toisen 20 cm), kolme pyörää ja palasen kangasta.

Jos katsot kuvista oikein tarkkaan, osaat varmaan näperrellä itsellesi kiipapurjelaudan.

Jos tarvitset apua, joku perheestäsi varmaan on käytettävissä.

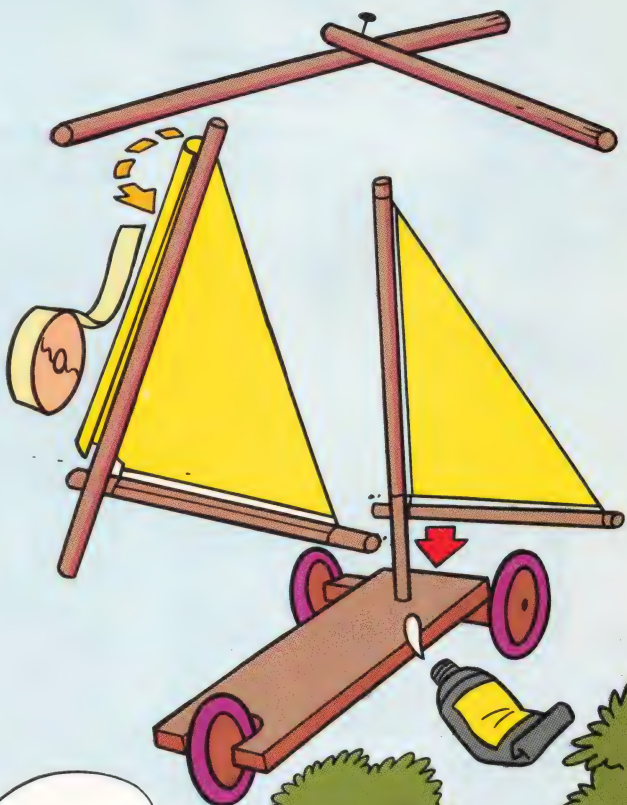

Muutamia hyviä vinkkejä:

Etupyörät panet parhaiten paikoilleen ruuveilla. Takapyörä pannaan paikoilleen pitkän naulan avulla — se toimii samalla akselina.

Purjeen voit kiinnittää lujalla teipillä — tai liimata lujasti suoraan mastoon ja puomiin.

Maston reiän tulee olla sen verran ahdas, että joudut vähän ponnistelemaan saadaksesi maston paikoilleen. Voit sitten säätää purjetta kiertämällä mastoa hiukan puoleen tai toiseen sen mukaan mistä päin tuuli käy. Älä siis liimaa mastoa paikoilleen!

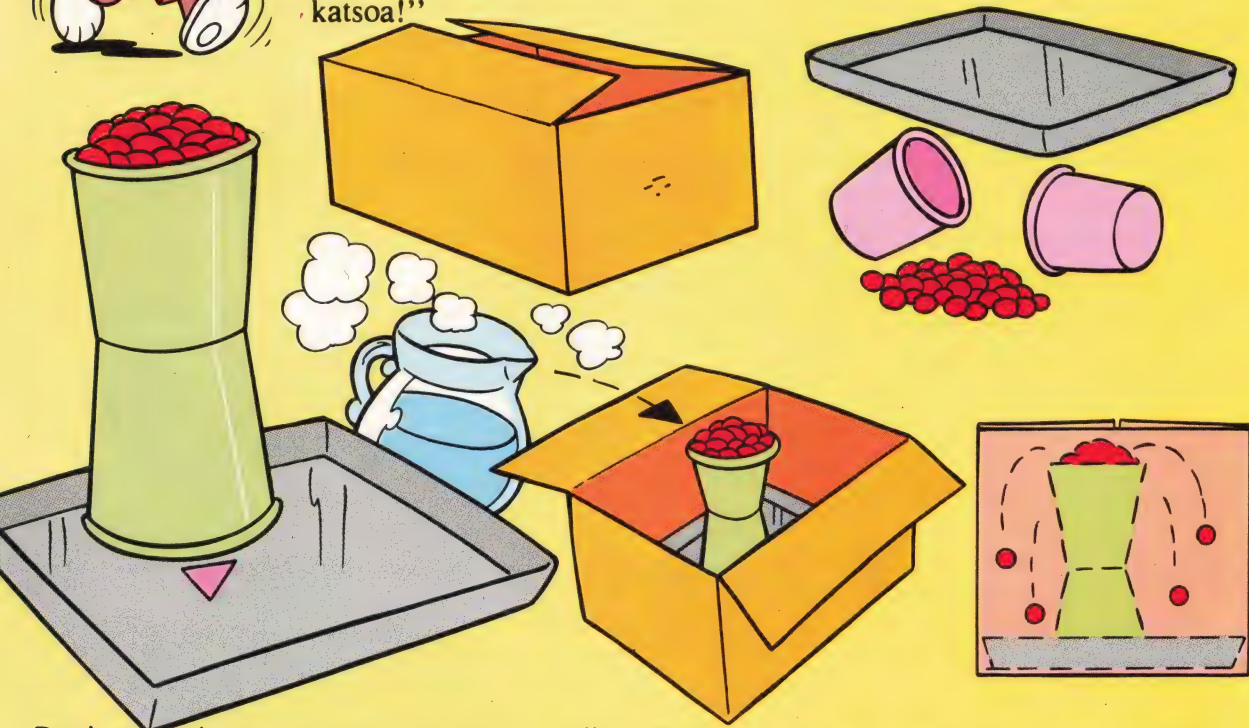
Jos sinä ja kaverisi kukin teette oman purjelaudan, voitte sitten järjestää kilpailuja!

Hokuspokus

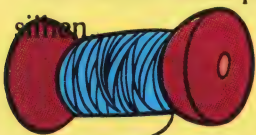
Rapinapaketti

Kysy kaveriltasi, onko hän kovastikin rohkea. Saat varmaan vastaukseksi "olen!", jolloin voit ovelasti sanoa: "Hyvä juttu. Pidä sitten tätä pakettia huoneessasi yön yli, mutta sisään ei saa katsoa!"

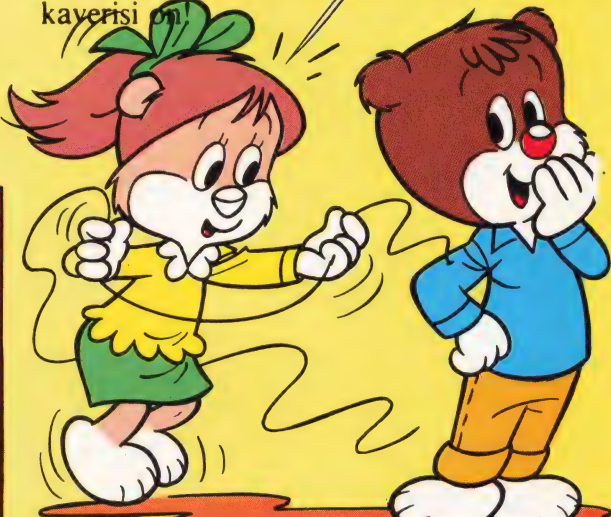
Rapinapaketin teet seuraavaan tapaan: Liimaa pohjistaan yhteen kaksi muovi- tai peltipurkkia. Täytä ylempi kuivatuilla herneillä. Aseta sitten laitos peltitarjottimelle ja kiinnitä siihen

Pakkaa koko komeus hienoon pakettiin, mutta ennen sen sulkemista sinun on kaadettava hernepurkki noin puolilleen kuumaa vettä. Hetken kuluttua paketti alkaa äännellä ja rapista. Sittenpä näemme, kuinka rohkea kaverisi on.

Loppumaton lanka

Pistä langarulla housuntaskuun, vedä langanpää takkisi sisäpuolella johonkin sopivaan paikkaan ja tuikkaa sen pää sitten neulaa apuna käyttäen kankaan läpi niin että näyttää siltä kuin takissasi olisi irtomainen

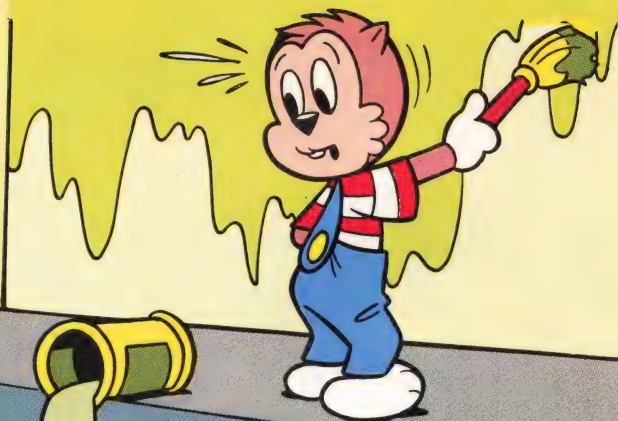
langanpätkä. Joku kyllä sanoo: "Hei, sinulla on langanpätkä takissasi, annas kun otan pois!" Anna hänen ottaa. Saat nähdä että kaveri hämmästyty kun langasta ei tule loppua ollenkaan!

RATKAISUT

Sivulta 2:

Kuvassa on sen Venlan ruukun lisäksi 4 muuta vesiruukkua. Muualla lehdessä on lisäksi 7 vesiruukkua. Tonttu on kätkeytynyt puuhun ylös oikealle.

Sivuilta 10—11:

Nämä kapistukset kuuluvat yhteen: paperi ja kynä, kukka ja kukkaruukku, lusikka ja lautanen, pullo ja korkki, tennismaila ja pallo, sivellin ja maalipurkki, omena ja puu.

Haavi on vain toisessa paketissa.
Neljäs varjo on täsmälleen Venlan kaltainen.
Näin on Turren kuljettava:

Palmu, maja, sieni katolla, kello
pensaassa, koirankopin katosta versova
oksa, kuppi nurmikolla: nämä seikat
eivät olleet kuvassa oikein kotonaan.

Uusi VEITIKKA-juliste!

Kuvaa sivuilla 16—17 on hauska katsellakin vain, mutta jos tahdot, voit irroittaa kuvan lehteä koossa pitävistä niiteistä ja panna sen vaikka seinällesi.

Julkaisija:

Kirjakerho Lasten Kirjapaketti,
Mestarikustannus Oy

Postiosoite:

Kirjakerho Lasten Kirjapaketti, PL 124,
00121 Helsinki 12, puh. 90-649421
Osoite: Bulevardi 14 A, Helsinki

Toimitus:

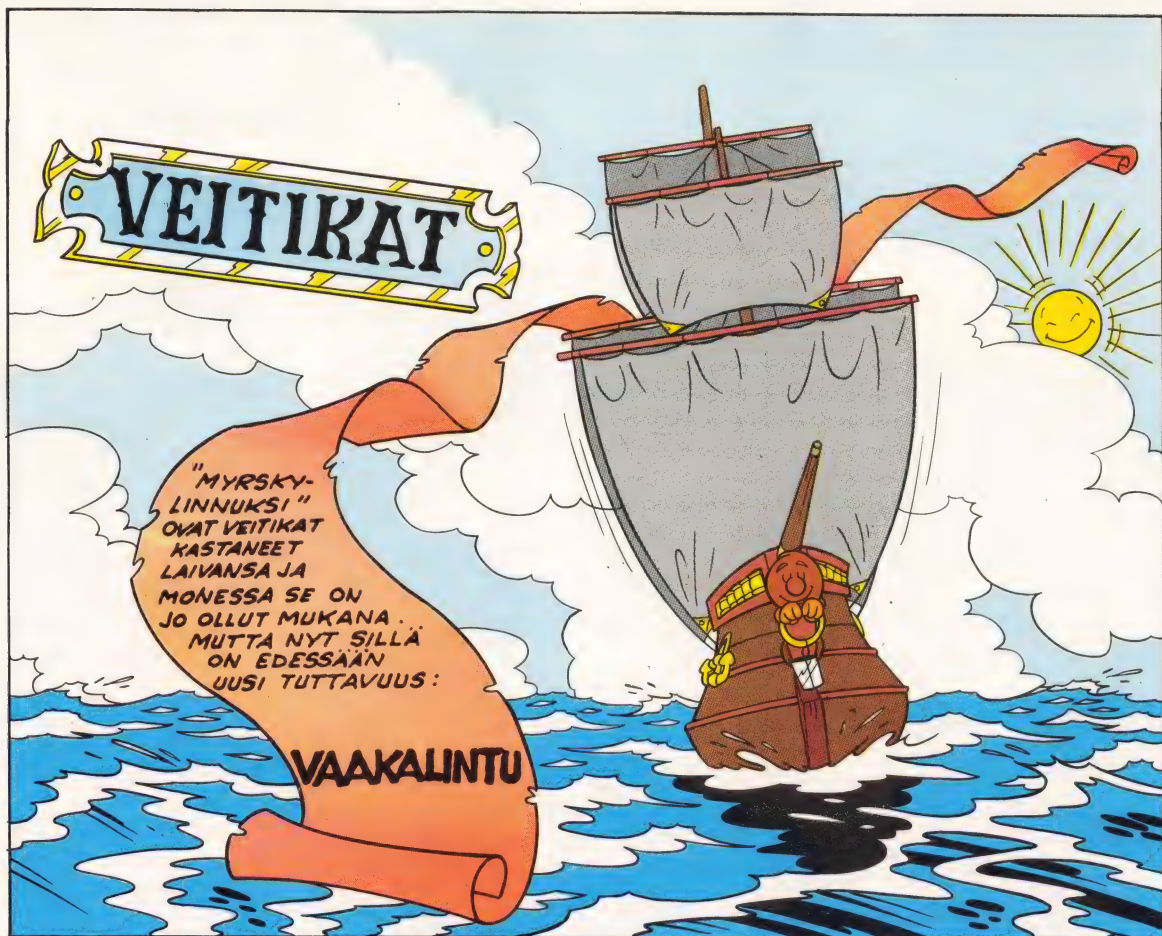
Jorma Opas (vastaava) Soile Kaukoranta

Paino: Intergrafica, Milano

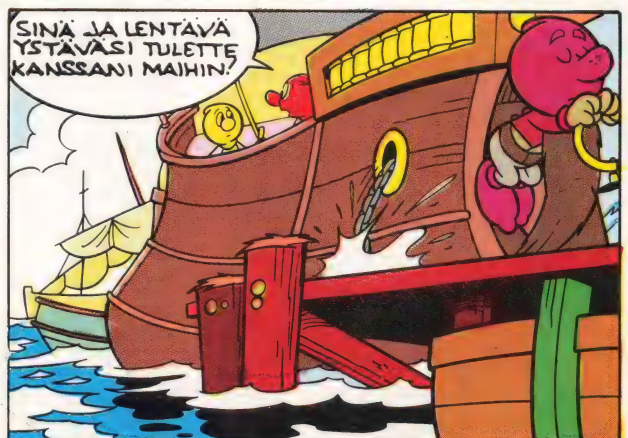
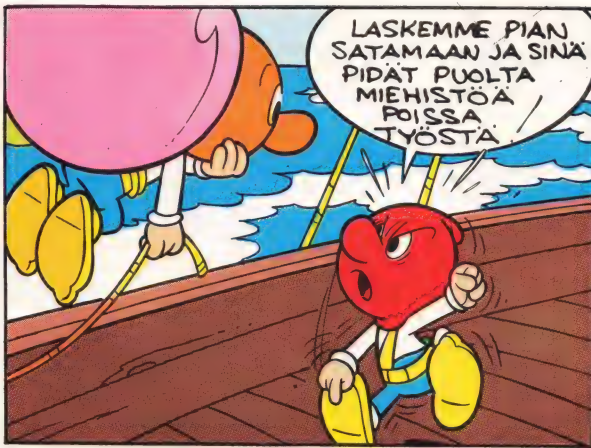
ISSN 0357-5152

© MESTARIKUSTANNUS OY,
MCMLXXXII -IX

NO JOPAS JOTAKIN!
SÄIKKY KUIN JÄ-
NIKSENPOIKA!

MUISTAKAA / MINÄ
TULEN AURINGON
NOUSTESSA!

SINUT
VANHAN VARIKSEN
MINÄ KYLLÄ PUDOT-
TAISIN ILMASTA, JOS
KAPTEENI ANTAISI
MINUN LENTÄÄ!

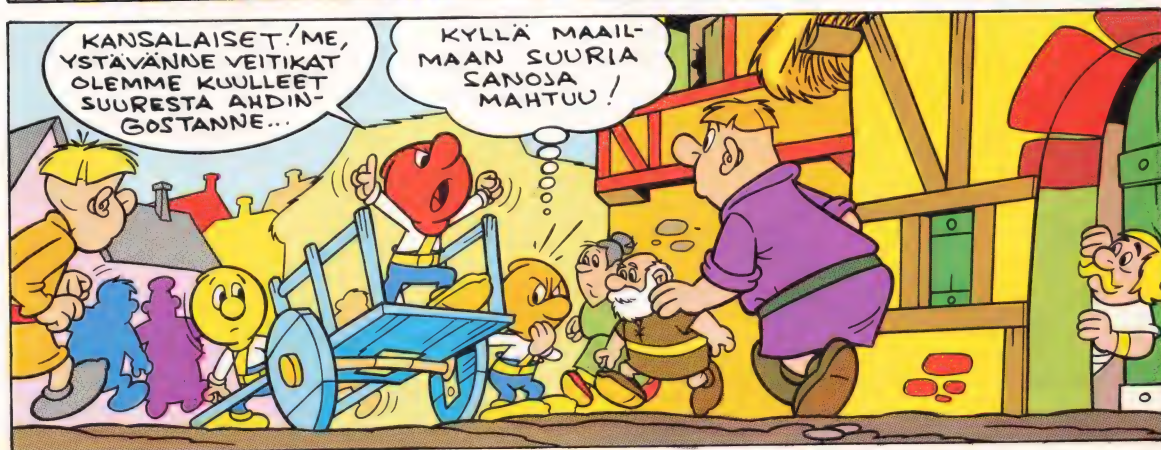
TYHMYYKSIÄ! VAAKA-
LINTU PISTELISI SINUT
JA HUPSUT ILMAPALLOSI
AAMUPALAKSEEN!

JA PUHE LENTÄ-
MISESTÄ SAA
LOPPUA TÄHÄN!

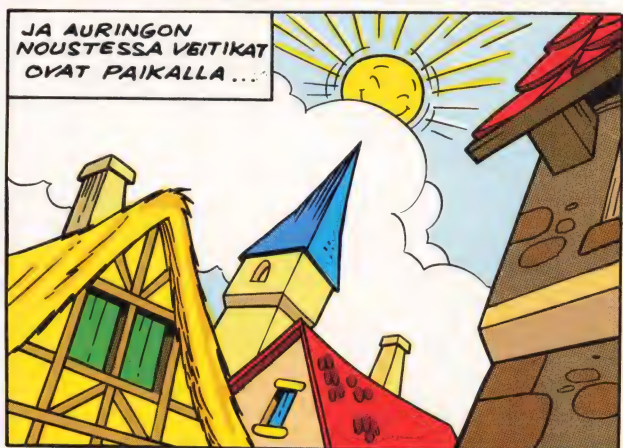
KOHTA SAATTE NÄHDÄ,
MITEN TÄLLÄISET ASIAT
HOIDETAAN! OTTAKAA
OPIKSENNE!

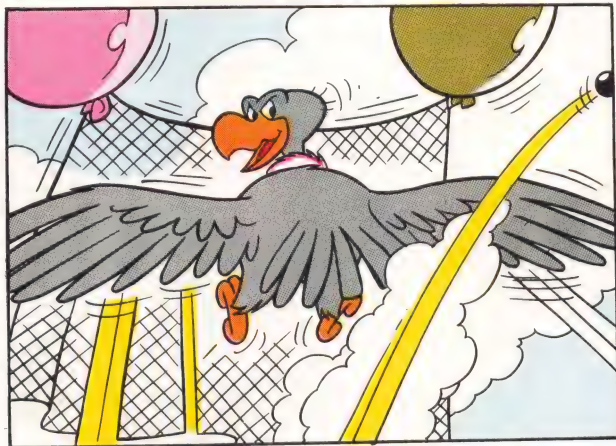
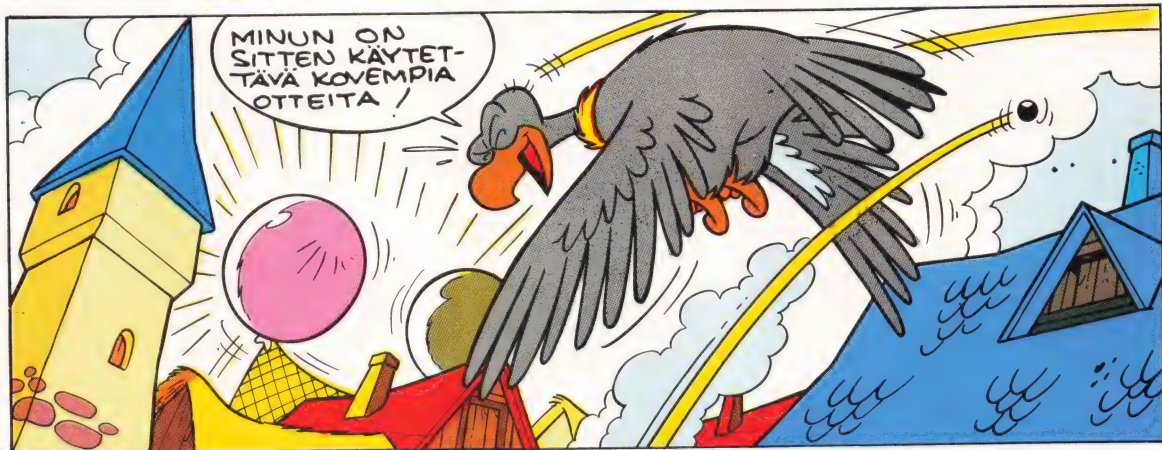
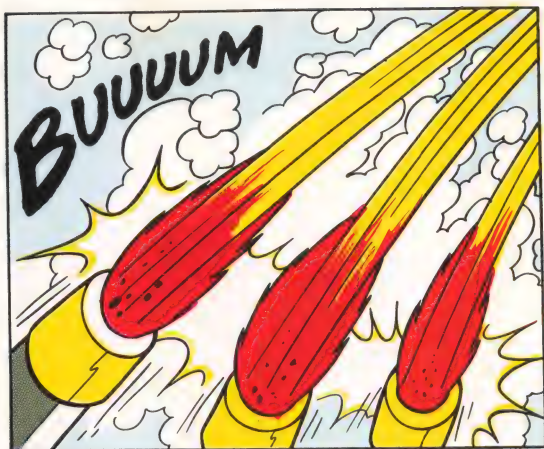
KANSALAISET! ME,
YSTÄVÄNNE VEITIKAT
OLEMME KUULLEET
SUURESTA AHDIN-
GOSTANNE...

KYLLÄ MAAIL-
MAAN SUURIA
SANOJA
MAHTUU!

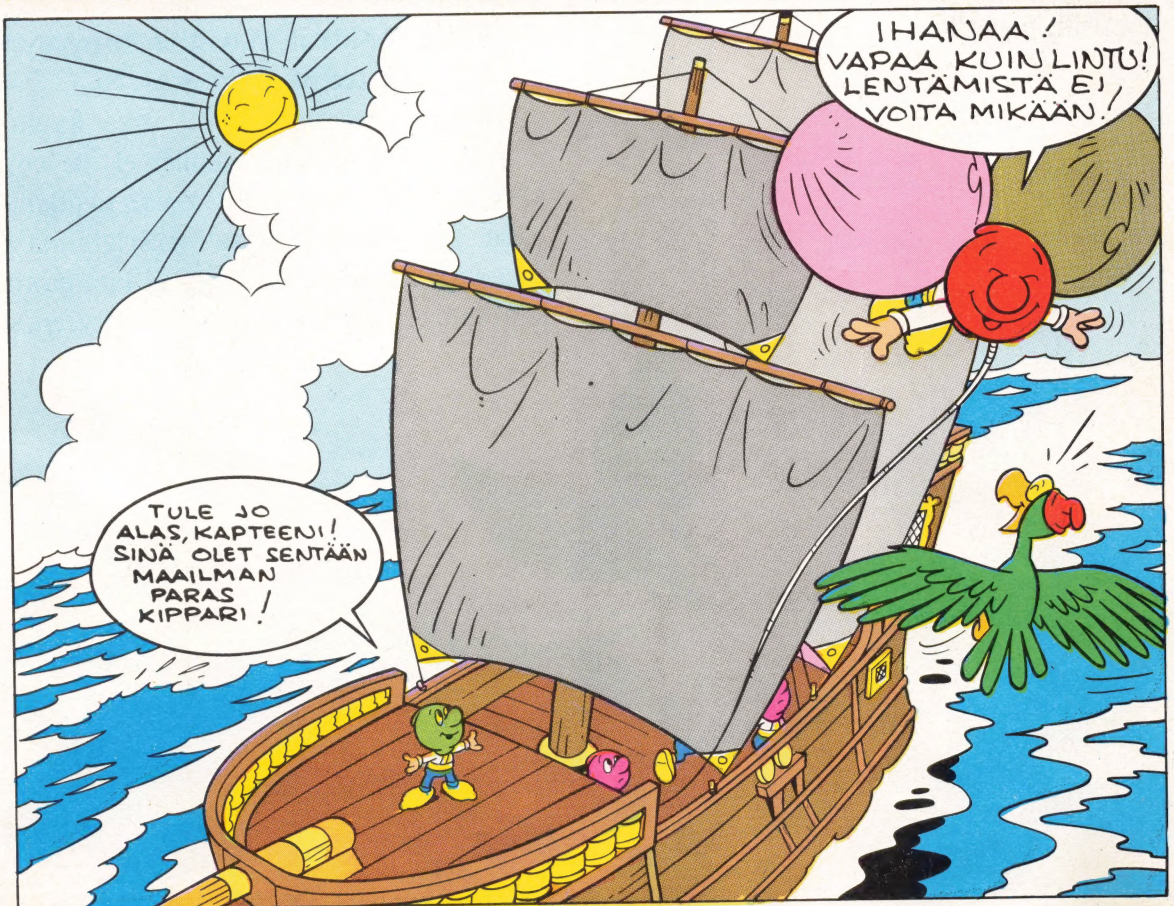

VALAS

”Vaikkei voidakaan kieltää sitä tosiseikkaa, että valaat ovat vähenemässä, niillä tuskin silti on lähitulevaisuudessa sukupuuttoon kuolemisen vaaraa. Niiden autiot kotiseudut tarjoavat lukuisia turvapaikkoja, jotka epäilemättä pelastavat ne lopulliselta tuholta.”

Näin irjoitti tri A. E. Brehm noin 100 vuotta sitten. Tänään me kaikki tiedämme, miten pahasti tuo tunnettu luonnontutkija erehtyi. Valaat ovat armottoman saalistuksen takia jo vaarassa tykkänään kuolla sukupuuttoon. Tämän valtavan saaliin arvo kasvaa jatkuvasti, ja se houkuttelee aina häikäilemättömämpään pyyntiin.

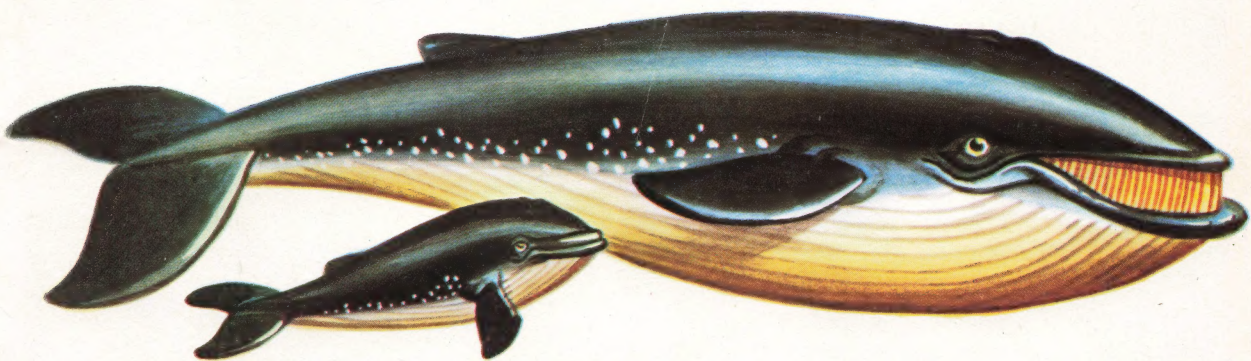
Modernista valaanpyyntialuksesta ammuttu harppuunä osuu toisinaan jopa 25 metriä pitkään ja 150 000 kiloa painavaan jättiläiseen. Laivan kannella valaan ruho leikataan auki, ja rasvasta valmistetaan traania, jota käytetään mm. margariinin valmistuksessa.

Luonnontutkija Alfred Brehmin aikoina valaita pyydettiin vielä pienistä soutuveneistä käsin. Maaliskuussa pyyntikauden alkaessa suuret alukset matkasivat sopivaan vesistöön ja laskivat ankkurin. Sitten tähystettiin yötä päivää, jotta voitiin havaita korkea vesipatas jonka valas aina suihkauttaa ilmoille noustessaan pintaan hengittämään. Ja tähystäjän ilmoitettua: ”Valas näkyvissä!” laskettiin veneet vesille ja yhteistoimin pyydystettiin tuo majesteettinen ilmestys.

Kuvissa näet sinivalaita, jotka kuuluvat hetulavalaisiin. Näillä valailla ei ole ensinkään hampaita vaan rihmamaiset hetulat leuoissa. Tätä tiheää ”harjaa” voisi lähinnä verrata suodattimeen. Sinivalas ui kita ammollaan suureen äyriäis- ja planktonparveen, sul-

kee sitten suunsa, nielee ravinnon ja suodattaa veden ulos. Sinivalas syö uskomattomia määriä pieniä mereneläviä sekä levää joka päivä. Mutta nyt on keksitty, että valaan ravinto kelpaa myös ihmisen syötäväksi. Vuodessa voidaan merestä nostaa huoletta arviolta 50 miljoonaa tonnia planktonia. Kuvittelepa vain atomikäyttöisiä sukellusveneitä, ”keinotekoisia valaita”, jotka kiertävät merissä äyriäisiä ja muuta saalistamassa.

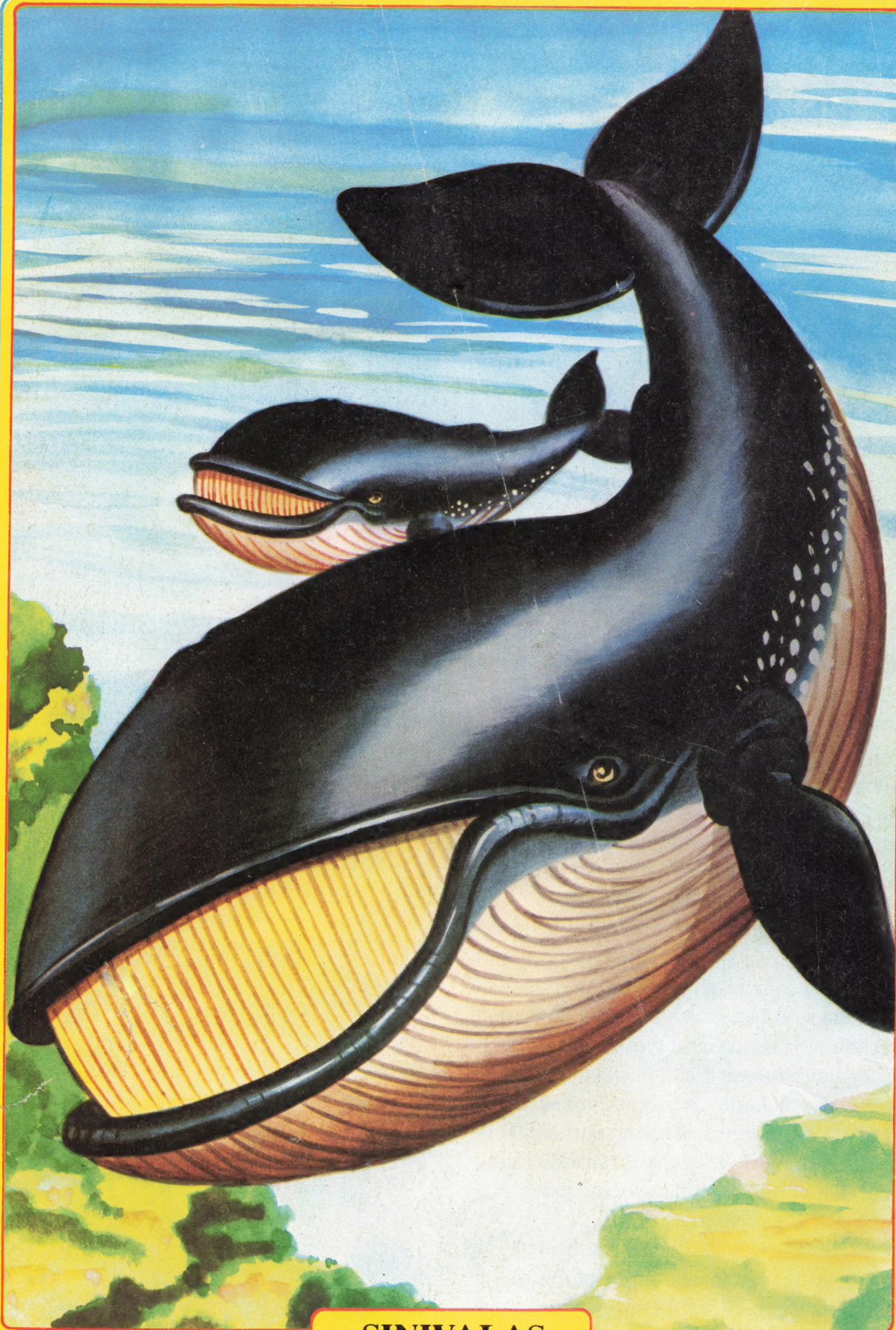
Ennen pyydystettiin valaita — nyt myös valaan ruokaa. Ja 50 miljoonaa tonnia on paljon enemmän kuin nykyään nostetaan merestä tavallista kalaa ja rapua vuosittain. Teknikot ja tiedemiehet työskentelevät kehittämään planktonista ihmisravintoa. Tämä pelastaisi mahdollisesti ihmiskunnan nälänhädältä — mutta maailman suurimmille nisäkkäille tuskin jäisi enää elinmahdollisuuksia. Nämä meren jättiläiset ovat jo nyt käymässä erittäin harvinaisiksi.

Sinivalaat viettävät vaeltavaa elämää. Ne liikkuvat sekä maapallomme pohjoisilla että eteläisillä merialueilla. Ja ne uivat yhtä nopeasti kuin höyrylaiva.

Äitivalas synnyttää kerralla yhden tai kaksi poikasta. Ne syntyvät vedessä ja osaavat heti uida ja sukeltaa kuin täysikasvuinen valasyksilö. Äitivalas imettää poikastaan veden alla. Tämä ei ole kovinkaan mutkatonta, koska pienen valaanpojankin on aina silloin tällöin noustava pintaan hengittämään.

SINIVALAS